

Reactie op „ De Kleine Zwaan op het Gooimeer ”.

Nadat ik in het vorige nummer het artikel van de heer Ploeger, over de Kleine zwaan, met grote interesse gelezen had, ben ik op zoek gegaan naar aanvullende waarnemingen op de oudst bekende gegevens. Bij de literatuur-aanhaling miste ik namelijk de volgende „literatuur-archieven”, die ik daarover heb nagezien en waaruit onderstaande gegevens zijn gehaald:

1. De verspreiding der Kleine zwanen in de Zuiderzee, vóór en na de verzoeting, G.A. Brouwer en L. Tinbergen. Limosa jrg. 12, n° 1, 1939.
2. Vogelwaarnemingen Gooi n° 1 t/m 21, aug. 1942-juli 1944, Dr. W.K. Kraak e.a., gestencilde mededelingen.
3. Avifauna Midden-Nederland, W.F. Alleyn. e.a., 1971.

Over de eerst bekende gegevens het volgende: Ploeger noemt in zijn artikel als enige en eerste waarneming tussen 1934-1936 : 1 nov. 1936 2 ad. en 3 juv. vogels bij Huizen. Volgens Alleyn worden pas exemplaren genoemd die in 1938 bij de Eemmond tot 18 april aldaar verbleven. In Vogelwaarnemingen Gooi n° 4 vermeldt Kraak de volgende waarnemingen :

begin 1935 : 1 exemplaar.

„ „ „ 1936 : 1-11 tot 13-12 5ex.(2 ad. en 3 juv.) (zie ook boven)

Ook Brouwer en Tinbergen vermelden deze laatste waarneming in de periode van 9-13 dec. 1936. Van de jaren 1936-1947 geeft Ploeger geen waarnemingen meer op. Alleyn e.a. vermelden slechts dat in de periode van 1940 tot 1950 het maximale aantal voor de Gooi- en Eemkust ongeveer 400 ex. was. Van enkele jaren o.a. 1943-1945 zouden helemaal geen gegevens beschikbaar zijn. Maar ook nu weer zien we in Vogelwaarnemingen Gooi n° 4, 7, 17, 15 en 19 een heleboel waarnemingen staan, die ik u niet wil onthouden. (waarnemers: Grabandt, Haspels, Hoogerheide, Kraak, Nuyen, Slijper, v.d. Smit, Stuurman, Taapken, Volkers, Wesseling en Westra)

Waarnemingen van de Kleine Zwaan bij de Huizerkust :

1937 : 2-11 4 ex.

1938 : 4-12 enkele tientallen.

11-12 ruim 110 ex.

17-12 de aanwezige troepen trekken weg, richting W.; verdreven door vorst.

1939 : 21-02 3 ex.; 22-02 id.; 03-03 id.; 06-12 9 ex. uit 0.; 22-12 10 ex.

1940 : 16-11 20 ex.; 20-11 24 ex.; 24-11 43 ex.

1941 : 23-10 8 ex.

In de winter van 1942/'43 blijkt de Kleine zwaan een gemene verschijning te zijn bij Huizen, de Eempolderkust en bij Spakenburg. Kraak vermeldt zo-als gezegd een groot aantal waarnemingen; terwille van de leesbaarheid vat ik ze samen en noem de belangrijkste. Het aantal juv. is ook weggelaten.

Kleine Zwanen

winter 1942-1943

<u>Datum</u>	<u>Huizerkust</u>	<u>Eempolderkust</u>	<u>Spakenburgerkust</u>	<u>TOTAAL :</u>
08-11	2			2
11 t/m 20-11 (17-11) max.	18		(15-11) 198	min. 198
22-11	40	90	200	320
06-12	11	13	(04-12) 275	ca. 275
13-12	11	45-50	450	ca. 510
16 t/m 22-12 (20-12) max.	154	Huizen-Eemmond (18-12) 450-500		ca. 450-650
23-12	22	175		min. 197
03-01	165	80-90	207	452-462
05-01	minder dan: 130	32	125	ca. 250
19-01	10	(20-01) geen	(20-01) 70	ca. 80
14-03		4		4

Gezien de waarnemingen van de jaren tot 1942/'43 kan men zeggen dat de Kl. zwaan deze winter definitief is doorgebroken naar de Gooise kust. Ploeger vermeldde reeds dat het een uitbreiding betrof die verband hield met de verzoeting van het IJsselmeer en zich voltrok langs o.a. de kust van de Veluwe, van noord(-oost) naar zuid(-west). Bij bovenstaande waarnemingen is deze tendens ook goed zichtbaar: bij Huizen zijn de aantallen duidelijk kleiner dan bij Spakenburg.

Kleine Zwanen

winter 1943-1944

<u>Datum</u>	<u>Huizerkust</u>	<u>Eempolderkust</u>	<u>Spakenburgerkust</u>	<u>TOTAAL :</u>
26-09	10	-	-	10
31-10	-	richt. W. 11	al 14 dgn.aanw. 24	min. 24
07 t/m 21-11	-	(14-11)max. 200	(18-11) 454	min. 454
27-11	100	250	-	min. 350
05-12	92	280	(02-12) 80	ca. 450
13-12	100	57	-	min. 157
26-12	53	(27-12) 30	-	min. 83
12, 14-11	-	22	geen	22
26-01	geen	geen		geen
27-02	11			11

Het blijkt nu dat de Kl. Zwanen weer wat verder in de richting van Huizen zijn „opgeschoven“. Helaas was het aantal waarnemingsdagen bij Spakenburg minder frequent dan in het jaar ervoor. Opvallend is voorts dat de zwanen in 1943 veel eerder verschenen dan in 1942, maar ook weer vroeger verdwenen. De totaalaantallen liggen in beide jaren in de 2de helft van november en de 1ste helft van december niet ver uiteen. Veel groter zijn de verschillen in de 1ste helft van november, de 2de helft van december en in januari. De weersomstandigheden zullen op dit verloop waarschijnlijk wel van grote invloed zijn geweest.

Aan het einde van dit verhaal wil ik nog eens opmerken dat het samenstellen en publiceren van overzichten van bepaalde vogelsoorten toch wel van groot belang is. In de praktijk gebeurt het namelijk zo vaak dat er veel gegevens verloren gaan, omdat ze nooit uitgewerkt worden.

Tenslotte blijkt helaas ook nu dat de Avifauna van Midden-Nederland weer eens tekort schiet, omdat men m.i. te weinig literatuur en dagboeken heeft onderzocht.

J. Harder.

